

COVID-19, KNIHKUPCI A NAKLADATELÉ: ZÁKLADNÍ SOUHRN MOŽNOSTÍ, PODPOR A TIPŮ PRO ZAMĚSTNAVATELE

S ohledem na aktuální situaci v souvislosti probíhající epidemií koronaviru si dovoluujeme poskytnout informační materiál o současných možnostech otevřených pro podnikatele a zaměstnavatele v knihkupeckém a nakladatelském oboru. Shrnujeme rovněž některé podstatné související povinnosti zaměstnavatelů a možnosti případné kompenzace nebo subvencí ze strany státu.

Úvodem předepisujeme, že situace se jak fakticky, tak právně vyvíjí velmi překotně a vláda, resp. jednotlivá ministerstva, nadále přicházejí s novými opatřeními a možnostmi úlev. Není tak vyloučeno (a naopak lze spíše předpokládat), že konkrétní možnosti se budou dále vyvíjet. Tato shrnující informace odpovídá stavu ke dni 27.03.2020.

Vyhlášený nouzový stav platí do 10. dubna, předpokládá se však jeho prodloužení, neboť ukončení časově spadá do velikonočních svátků.

I.

Možnosti ve vztahu k zaměstnancům

V uplynulém týdnu bylo – doufejme - s konečnou platností vyčleněno 5 režimů předpokládané podpory pro zaměstnavatele ze strany státu při vyplácení náhrady mzdy zaměstnancům. V každém z režimů je zaměstnavatel povinen vyplácet zaměstnanci náhradu mzdy, liší se však její výše, jakož i výše státního příspěvku na tuto mzdu.

S přihlédnutím ke všem dosud dostupným oficiálním informacím máme za to, že **příspěvek státu se vztahuje čistě na náhradu samotné vyplácené mzdy, nikoliv odvodů (!)** na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění (*úlevy pro OSVČ v této oblasti vizte níže*). Příspěvky mají povahu **refundace** (tzn. zaměstnancům je třeba zaplatit vše a následně požádat Úřad práce o vrácení stanovené části) a lze o ně žádat **po skončení kalendářního měsíce**, v němž byly náhrady mezd vyplaceny. Státní příspěvek bude vyplácen prostřednictvím Úřadu práce ČR.

Dle stávajících informací by se režim mohl vztahovat i na osoby zaměstnané na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. **Podrobné informace ohledně konkrétních náležitostí žádosti budou zveřejněny v týdnu od 30.03.2020.**

Režim A: Nařízení karantény zaměstnancům

- **zaměstnavatel:** platí náhradu mzdy ve výši **60 %** průměrného výdělku po dobu **14 dnů** (tj. po dobu nařízené karantény)
- stát poskytne zaměstnavateli příspěvek ve výši **100 %** vyplácené náhrady mzdy

Režim B – UZAVŘENÁ KNIHKUPECTVÍ:

- *týká se zaměstnavatelů, kteří v důsledku přijatých opatření museli uzavřít provoz*
- **zaměstnavatel:** platí náhradu mzdy ve výši **100 %** průměrného výdělku
- stát poskytne zaměstnavateli příspěvek ve výši **80 %** vyplácené náhrady mzdy, maximálně však **24.800,- Kč** měsíčně **na jednoho zaměstnance**

Režim C: Nemožnost přidělovat práci zaměstnancům z důvodu nařízení karantény či péči o dítě u významné části zaměstnanců

- tj. alespoň 30 % zaměstnanců společnosti, provozovny či jiné organizační části dle provozní situace zaměstnavatele je v karanténě nebo pečuje o dítě, a zaměstnavatel tak nemůže dál vykonávat činnost, tedy pro zbývajících 70 % zaměstnanců vzniká překážka v práci na straně zaměstnavatele
- **zaměstnavatel:** platí náhradu mzdy ve výši 100 % průměrného výdělku
- stát poskytne zaměstnavateli příspěvek ve výši 80 % vyplácené náhrady mzdy, maximálně však 24.800,- Kč měsíčně na jednoho zaměstnance

Režim D: Omezení dostupnosti vstupů (surovin, výrobků, služeb) nezbytných k činnosti zaměstnavatele v důsledku karanténních opatření (či obecně výpadků výroby) u dodavatele, včetně zahraničí

- jde například o dohody prokazující původ vstupů, záказы akcí či přijímání dalších opatření majících prokazatelně vliv na dodávky zaměstnavateli
- **zaměstnavatel:** platí náhradu mzdy ve výši 80 % průměrného výdělku
- stát poskytne zaměstnavateli příspěvek ve výši 50 % vyplácené náhrady mzdy, maximálně však 12.400,- Kč měsíčně na jednoho zaměstnance

Režim E: **PROBLÉMY NAKLADATELŮ S ODBYTEM**

- omezení poptávky po službách, výrobcích a jiných produktech zaměstnavatele v důsledku karanténních opatření v místě odbytu zaměstnavatele (ČR i zahraničí)
- tzv. **částečná nezaměstnanost**¹
- **zaměstnavatel:** náhrada mzdy ve výši 60 % průměrného výdělku (**pozor – pouze za podmínek v pozn. 1 níže!**)
- stát poskytne zaměstnavateli příspěvek ve výši 50 % vyplácené náhrady mzdy, maximálně však 9.300,- Kč měsíčně na jednoho zaměstnance

Zaměstnavatel se může samozřejmě dohodnout se zaměstnanci na odlišném postupu, např. tak, že zaměstnanec bude čerpat řádnou dovolenou (**pouze s výslovnou písemnou dohodou**² se zaměstnancem; bez dohody může zaměstnavatel písemně jednostranně určit termín čerpání dovolené **nejméně 14 dnů předem**). Finančně však uvedená možnost znamená nutnost vyplácet zaměstnanci náhradu mzdy ve výši 100 % průměrného výdělku.

Není rovněž vyloučena možnost **smluvně snížit pracovní úvazek** na základě dohody s konkrétním zaměstnancem. Lze tedy uzavřít stručný dodatek k pracovní smlouvě, kterým se na stanovenou dobu (která může být dále prodloužena) sníží mzda a/nebo pracovní úvazek zaměstnance.

¹ Částečnou nezaměstnanost je třeba **vyhlásit vnitřním předpisem** zaměstnavatele – jedná se o dokument označený jako vnitřní předpis, v němž bude zaměstnavatel dostatečně identifikován a v němž budou **přesně uvedeny důvody omezení odbytu výrobků** nebo služeb (uzavření knihkupectví, krizová situace), **jakých zaměstnanců se částečná nezaměstnanost týká** (tj. jakých pracovních pozic) a **od kdy do kdy trvá**. Současně je nezbytné **uvést, že po dobu částečné nezaměstnanosti náleží zaměstnanci náhrada mzdy ve výši 60 % průměrného výdělku**. Zaměstnanci musejí být s vnitřním předpisem prokazatelně seznámeni (osvědčuje se např. podpisy zaměstnanců pod vnitřním předpisem).

² Postačuje konstatování „Zaměstnavatel X a zaměstnanec Y se dohodli na tom, že zaměstnanec bude čerpat dovolenou v termínu AA-BB,“ **podepsané** zaměstnancem a zaměstnavatelem.

II. Ošetrovné pro zaměstnance i OSVČ

Pečuje-li zaměstnanec o dítě, je zaměstnavatel povinen omluvit nepřítomnost zaměstnance v zaměstnání. **Zaměstnavatel za toto období (tj. po dobu péče o dítě) neplatí zaměstnanci žádnou náhradu mzdy.** Úhrada zaměstnanci je řešena prostřednictvím dávky ze státního systému nemocenského pojištění – tzv. **ošetřovného**.

Ošetrovné obvykle přísluší **osobě pečující o dítě** mladší 10 let (nově po dobu aktuálních mimořádných opatření též **o dítě mladší 13 let**), jestliže došlo k uzavření školského zařízení, které dítě navštěvuje. Nárok na ošetrovné má za podmínky žití ve společné domácnosti i **osoba pečující o zdravotně hendikepovanou osobu bez věkového omezení** v případě, že dojde k uzavření zařízení určeného pro péči o takovou osobu.

V rámci schvalování úlev nově **po dobu aktuálních mimořádných opatření na ošetrovné dosáhnou i OSVČ**, pečují-li o dítě mladší 13 let. Nárok na ošetrovné ve výši 424,- Kč za každý kalendářní den (**maximálně však 13.144,- Kč měsíčně**) budou mít OSVČ **po celou dobu nařízeného uzavření škol** či jiných dětských zařízení, ledaže na stejné dítě již pobírá jiný kompenzační příspěvek jiná osoba (tj. za obdobných podmínek jako osoby v zaměstnaneckém poměru). Nárok na podporu ve formě dotace vznikne rovněž OSVČ pečujícím o osobu do 26 let, která je závislá na pomoci jiné osoby, a osobu zdravotně postiženou s lehkou závislostí podle zákona o sociálních službách.

OSVČ budou moci o ošetrovné, resp. podporu ve formě dotace, žádat od 1. dubna 2020 přes živnostenské úřady; požadovaným dokladem kromě základního formuláře žádosti³ je **čestné prohlášení** (o tom, že **(i)** OSVČ vykonává samostatnou výdělečnou činnost jako činnost hlavní, **(ii)** je registrována jako poplatník daně na finančním úřadu, **(iii)** je malým a středním podnikatelem a **(iv)** nemá žádné nedoplatky vůči finančnímu úřadu, správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně⁴).

Ošetrovné bude všem, kteří na něj mají nárok, vypláceno zpětně za uplynutý kalendářní měsíc, tj. poprvé v dubnu 2020.

III. Platby zdravotního pojištění a odvodů na soc. zabezpečení OSVČ

OSVČ nemusí od března do srpna 2020 platit zálohy na zdravotním a důchodovém pojištění, které jim stát promine. O prominutí **není třeba žádat**. Jediným odvodem pro těchto 6 měsíců zůstává případná platba dobrovolného nemocenského pojištění. Tedy za uvedené období **nemusí OSVČ odvádět žádné zálohy na pojistné**.

Částku odpovídající minimálním zálohám (tedy 2.544,- Kč/měs. u důchodového pojištění a 2.352,- Kč/měs. u zdravotního pojištění) stát OSVČ **zcela odpustí**. Za rok 2020 tedy OSVČ na důchodovém pojištění ušetří **15.264,- Kč** a na zdravotním pojištění **14.112,- Kč**. Pokud však OSVČ bude povinna za rok 2020 odvést vyšší než minimální zálohy, doplatí rozdíl po odečtení odpuštěných částek nejpozději v rámci konečného vyúčtování za rok 2020.

³ Žádost bude k dispozici na webu www.mpo.cz; ke dni zpracování této informace doposud formulář nebyl zveřejněn.

⁴ Možné znění čestného prohlášení: „Já, níže podepsaný XY, IČO: ..., se sídlem ..., tímto čestně prohlašuji, že: **(i)** vykonávám samostatnou výdělečnou činnost jako činnost hlavní, **(ii)** jsem registrován(a) jako poplatník daně na finančním úřadu, **(iii)** jsem malým a středním podnikatelem a **(iv)** nemám žádné nedoplatky vůči finančnímu úřadu, správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně. V ... dne ... Vlastnoručně podpis.“

Od září 2020 bude opět povinné zálohy platit.

Pokud už OSVČ zálohy za měsíc březen 2020 zaplatila, budou tyto platby využity nejdříve na jiné splatné závazky a následně považovány za předplacenou zálohu na září 2020. Obecně lze samozřejmě zálohy nadále platit s tím, že uvedená částka bude zohledněna v závěrečném vyúčtování.

Přehled o příjmech a výdajích za rok 2019 mohou OSVČ podat bez sankcí až do 03.08.2020. Pokud OSVČ zároveň k tomuto datu uhradí i doplatek pojistného, bude jí prominuto penále, které by jinak musela platit za opožděnou platbu.

IV. Možnosti státní finanční podpory, jiné úlevy

a) Zvýhodněné úvěry

Na projekt Úvěr COVID-I, který byl pozastaven 20.03.2020, navázala nová fáze - **Úvěr COVID-II**. Ve druhé fázi bude ČMZRB (Českomoravská záruční a rozvojová banka) poskytovat **záruky za úvěry u komerčních bank a příspěvky na splácení úroků**.

V rámci projektu Úvěr COVID-II zatím **není žádosti možné podávat**. ČMZRB doposud nezveřejnila ani oficiální podmínky pro žadatele, dá se však předpokládat, že budou velmi podobné podmínkám pro první fázi. Úspěšný žadatel o úvěr COVID-I musel mj.

- naplnit definici **malého nebo středního podniku** (méně než 250 zaměstnanců a roční obrát pod 50 mil. EUR),
- být **oprávněn podnikat** na území ČR v odpovídající podporované ekonomické činnosti,
- **nebýt v úpadku, exekuci nebo v likvidaci**,
- nemít **nedoplatky** vůči Finančnímu úřadu, některým státním fondům nebo z titulu mzdových nároků svých zaměstnanců a
- být registrován jako **poplatník daně z příjmů**.

Podstatou je, že úvěry budou poskytovat komerční banky (knihkupec/nakladatel tedy bude muset uzavřít smlouvu o úvěru s jednou z komerčních bank), stát však bude **ručit až do 80 % výše** způsobilých výdajů úročeného projektu a zároveň by měl **příspěvat na placení úroků úvěru, a to až do výše 1 milionu korun**. Předpokládaná doba ručení a čerpání úvěru je **3 roky**.

Minimální částka úvěru by měla činit 10.000,- Kč, a program by tedy měl být atraktivní i pro nejmenší podnikatele. Horní hranice zůstává na částce 15.000.000,- Kč.

Připravována je současně fáze COVID III, k níž zatím nejsou známy bližší detaily (kromě předpokládané alokace 10 mld. Kč)

Shrnutí:

- úvěr **od 10 tis. Kč** do 15 mil. Kč
- účel: nákup drobného hmotného nebo nehmotného majetku, pořízení a financování zásob, mzdy zaměstnanců, náklady na energie, nájemné, k úhradě dodavatelsko-odběratelských faktur, předfinancování pohledávek a na další provozní výdaje
- úvěr si musí podnikatel **sjednat u některé z bank**, ČMZRB následně poskytne záruku (zatím není jasné, zda bude třeba samostatně žádat, nebo zda bude záruka poskytnuta automaticky)
- za podmínek, které budou zveřejněny, stát zaplatí úroky (úvěr by tak byl bezúročný)
- předpokládaná doba čerpání úvěru je **3 roky**

b) Přímá podpora pro OSVČ

Navrhováno je podpurné opatření spočívající v přímé podpoře **živnostníků a jiných drobných podnikatelů, kteří museli uzavřít své provozovny nebo jim byla znemožněna činnost v souvislosti s opatřením vlády**, s cílem udržet jejich základní životní úroveň. Opatření je v současné době připraveno a předpokládá se jeho projednávání v legislativním procesu počátkem měsíce dubna, současně budou zveřejněny konkrétní podmínky pro získání podpory.

Předpokládaná výše příspěvku činí **15.000,- Kč měsíčně**. Vyplácen bude na základě žádosti adresované finančnímu úřadu poté, co bude opatření schváleno. V rámci optimistického scénáře lze první platby očekávat v dubnu 2020.

c) Pozastavení EET

Dále bylo schváleno **pozastavení elektronické evidence tržeb po dobu 3 měsíců od ukončení nouzového stavu**. Náběh dalších vln EET (tj. 3 a 4. vlny – včetně knihkupců) s původním termínem 1. května 2020 bude s největší pravděpodobností odložen o **3 měsíce** po ukončení trvání nouzového stavu (*čekáme na legislativní zakotvení*).

d) Daňové úlevy

Přiznání k dani z příjmů za rok 2019 lze podat bez sankce až do **01.07.2020** (původně 01.04.2020). Úleva ale bohužel neplatí pro vyúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti, které bylo nutné provést do 20.03.2020.

Zálohu na daň z příjmů fyzických i právnických osob splatnou v červnu 2020 není nutné platit. Ministerstvo financí navíc zavedlo institut **zpětného působení daňové ztráty**, v jehož rámci bude možné uplatnit ztrátu z roku 2020 zpětně v daňových přiznáních z let 2019 a 2018.

Pro bližší upřesnění jsme samozřejmě plně k dispozici. Další aktuální informace budeme přinášet průběžně.

V Praze dne 27. března 2020

Advokátní kancelář Růzha